

Приоритизиране значението на паразитните болести по хората (включително и зоонозите) в Европа (1)

Проф. Бойко Ликов

През септември 2012 в Рим е проведена среща под егидата на СЗО и ФАО на която е направен опит за приоритизация на паразитозите по континенти и региони (1). Подбрани са 21 от 93 паразитози, които са класифицирани по континенти и региони. В настоящата информация са включени данни, които се отнасят само за Европа. Избраните паразитози са следните:

Echinococcus multilocularis, *Toxoplasma gondii*, *Trichinella spiralis*, *Echinococcus granulosus*, *Cryptosporidium* spp., *Other trichinella* spp., *Anisakidae* spp., *Guardia lamblia*, *Toxocara* spp., *Taenia solium*, *Opistorchidae* spp., *Ascaris* spp., *Angiostrongilus* spp., *Taenia saginata*, *Dyphylobotrium* spp, *Fasciola* spp., *Sarcocystis* spp., *Trypanosoma* spp., *Balantidium coli*, *Spirometra* Spp., *Trichuris trichiura*.

Използван е метод за количествена приоритизация при правене на анализ за вземане на решения (MCDA) (2). Количествените стойности са определени от 33 висококвалифицирани паразитолози и клиницисти от 25 европейски страни. Оценката е направена въз основа на следните показатели: Брой заболели хора, Географско разпространение, Тежест на протичане на болестта, Смъртност, Наличие на нарастващ болестен потенциал, Влияние върху икономиката, Способност за проникване на нови територии и разпространение.

Европа е разделена на пет територии, в които класацията на водещите паразитози е следната:

Северна Европа- *Дания, Финландия, Исландия, Норвегия, Швеция*- *Echinococcus multilocularis*, *Cryptosporidium* spp., *Toxoplasma gondii*, *Anisakidae*, *Trichinella spiralis*, *Taenia solium*, *Toxocara* spp., *Ascaridae* spp., *Opistorchidae*

Западна Европа- *Австрия, Белгия, Франция, Германия, Ирландия, Люксембург, Холандия, Швейцария, Обединеното кралство*- *Toxoplasma gondii*, *Cryptosporidium* spp, *Trichinella spiralis*, *Echinococcus granulosus*, *Other trichinella species*, *Toxocara* spp, *Echinococcus multilocularis*, *Taenia saginatus*, *Fasciolla* spp., *Anisakidae*.

Източна Европа- *Чехия, Словакия, Унгария, Латвия, Литва, Молдова, Полша Румъния*- *Echinococcus multilocularis*, *Echinococcus granulosus*, *Other trichinells* spp., *Trichinella spiralis*, *Toxoplasma gondii*, *Taenia solium*, *Anisakidae*, *Cryptosporidium* spp., *Fasciolla* spp., *Guardia*

Югозападна Европа- Италия, Малта, Монако, Португалия, Сан Марино, Испания- Echinococcus granulosus, Echinococcus multilocularis, Other trichinella spp., Anisakidae, Trypanosoma cruzi, Toxoplasma gondii, Entamoeba histolytica, Cryptosporidium spp, Toxocara spp, Opisthorchidae

Югоизточна Европа- Албания, Босна и Херцеговина, Хърватска, Кипър, Македония, **България**, Гърция, Черна гора, Сърбия, Словения, Турция- Echinococcus granulosus, Echinococcus multilocularis, Trichinella spiralis, Taenia saginata, Toxoplasma gondii, Anisakidae spp., Other trichinella spp., Ascaris spp, Entamoeba hystolitica, Fasciola spp.

Общо за Европа „класирането“ по значение за здравето на хората през 2016 е следното:

Echinococcus multilocularis

Toxoplasma gondii, congenital

Trichinella spiralis

Echinococcus granulosus

Cryptosporidium spp.

Toxoplasma gondii, acquired

Trichinella spp. other than T. spiralis

Anisakidae

Giardia lamblia

Toxocara spp.

Taenia solium

Opisthorchidae

Ascaris spp.

Angiostrongilus congenitalis

Entamoeba hystilitica

Taenia saginata

Diphylobotrium spp.

Fasciola spp.

Sarcosystis spp.

Trypanosoma cruzi

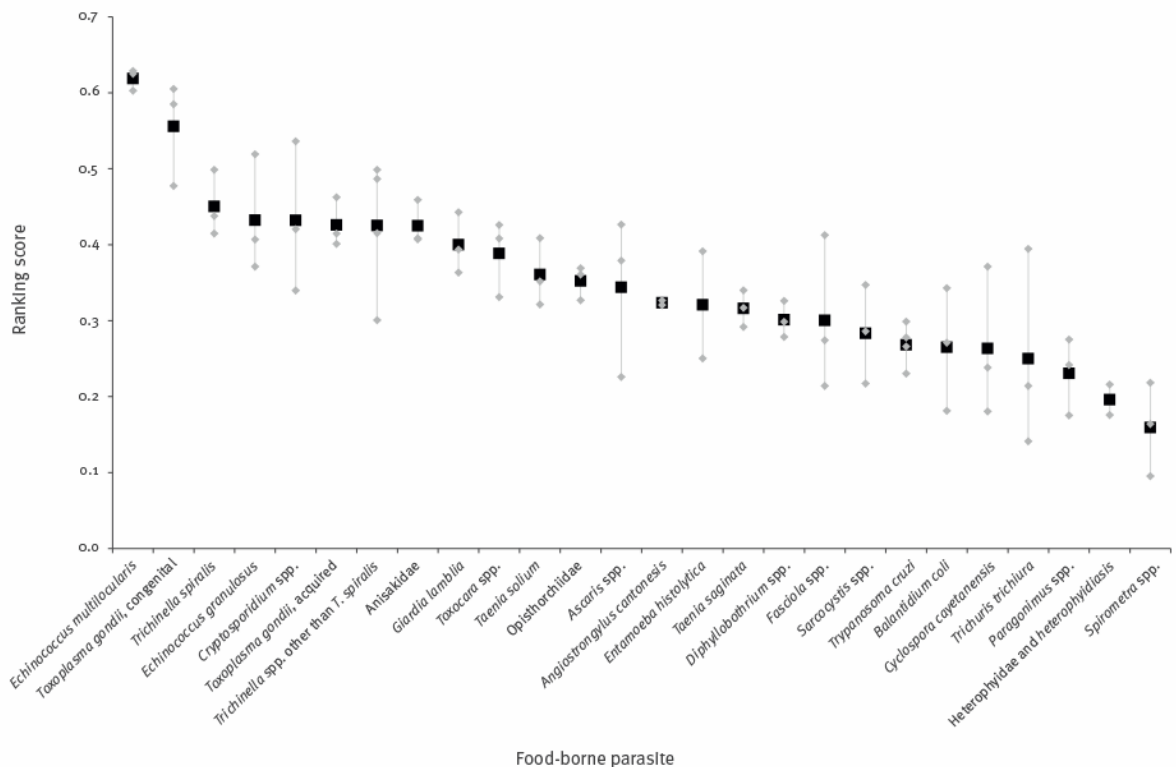
Balantidium coli

Cyclospora cayetanesis

Trichuris trichaura

Paragonimus spp.

Spirometra spp.

Фиг. Относителен дял и здравно значение на паразитните болести за хората в Европа през 2016

Най-проблемните зоопаразитози за хората в България са ехинококозата и трихинелозата.

През 2016 в ЕС са докладвани 772 лабораторно потвърдени случая на ехинококоза в 25 държави членки (0,2 случая на 100 000 човека). 104 от тези случаи са причинени от *E. multilocularis*. Най-високи стойности на заразеност са установени в България 3,76 случая на 100 000, следвани от Литва и Латвия- 0,9 и 0,56. Досега в България не е установявана *E. multilocularis*. Тази паразитоза обаче е доказана през 2015 в Северна Румъния и е въпрос на няколко години, до проникването и у нас. Тя е по-опасна за хората, хирургическото отстраняване на тенията е много по-трудно и леталитетът е значително по-висок.

През 2016 в Европа са докладвани за 166 случая на трихинелоза, което е 0,02 случая на 100 000 човека. Това е с 26,5% по-малко в сравнение с 2015 г – 0,03 случая на 100 000 човека. Има тенденция за постоянен спад на случаите за периода 2012-2016. В България заболяемостта от трихинелоза е най-висока в ЕС- 0,49 случая

на **100 000 човека**. В цяла Европа от общо 12 123 000 домашни свине положителни са 187. У нас от **929** изследвани диви свине **3 (0,3%)** са положителни.

Източници:

1. Martijn Bouwknegt, Brecht Devleeschauwer, Heather Graham, Lucy J Robertson, Jokep WB van der Giessen, Prioritisation of food-borne parasites in Europe, 2016 , EurosurveillanceP, Volume 23, Issue 9, 01/Mar/20182

2. Belton V, Stewart T J, Multiply Criteria Decision Analysis (MCDA): An Iintegrated Approach. Massachusets: Kluwer Academic Publishers; 2002

27.3.2018